

ASIA

Valituksen siirrolle säädetyn määräajan noudattamisen laiminlyönti Kansaneläkelaitoksessa

KANTELU

Kantelijat ovat oikeuskanslerille 25.1.2009 osoittamassaan kirjoituksessa arvostelleet Kansaneläkelaitoksen valitusasiassa antaman lausunnon pitkää käsittelyaikaa.

Kansaneläkelaitoksen Vaasan toimisto oli antanut kantelijoiden lapsen kuntoutusta koskevassa asiassa päätöksen 30.5.2007. Päätös oli postitettu 31.5.2007 ja kantelijoiden valitus päätöksestä oli saapunut Kansaneläkelaitoksen Vaasan toimistoon 25.6.2007 eli laissa säädettyssä ajassa. Valituskirjelmä ja Vaasan toimiston lausunto valituksesta oli kuitenkin toimitettu sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan käsiteltäväksi vasta 19.11.2008. Kantelijat olivat saaneet valitusasian käsittelystä 19.11.2008 postitetun ilmoituksen.

Kantelijoiden mukaan lausunnon käsittelyaika, lähes puolitoista vuotta, on ollut kohtuuton etenkin, kun kyseessä on kasvava lapsi.

SELVITYS

Kantelun perusteella Kansaneläkelaitos on antanut 1.4.2009 päivätyn pääjohtajan ja vastaavan lakimiehen lausunnon, jonka liitteenä ovat terveysosaston osastopäällikön 24.3.2009 päivätty lausunto, Länsi-Suomen aluekeskuksen aluejohtajan ja lakimiehen 6.3.2009 päivätty selvitys ja Pohjanmaan vakuutuspiirin johtajan 2.3.2009 päivätty selvitys.

Jäljennös selvityksistä lähetetään kantelijoille tiedoksi tämän päätöksen mukana.

RATKAISU

Sovellettavat säännökset

Perustuslain 21 §:n 1 momentin säännöksen mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

Hallintolain 23 §:n mukaan viranomaisen on käsiteltävä asiat ilman aiheetonta viivytystä. Hallintolakia sovelletaan Kansaneläkelaitoksen toimintaan myös silloin, kun etuusasiaa käsitellään laitoksessa muutoksenhakuasiana tai itseoikaisuna. Näin ollen hallintolaissa säädetty velvollisuus käsitellä asia ilman aiheetonta viivytystä koskee myös etuusasiassa tehdyn valituksen käsittelemistä.

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) 56 §:n 2 momentin mukaan Kansaneläkelaitoksen on, jos se ei hyväksy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitettyjä vaatimuksia, toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Pykälän 3 momentin mukaan edellä 2 momentissa tarkoitettu määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

Hallituksen esityksessä työ- ja kansaneläkelainsäädännön muutoksenhakusäännösten uudistamisesta (HE 117/1994) on todettu, että määräajoilla on tarkoitus korostaa laitosten vastuuta asioiden käsittelemisessä. Niiden avulla on myös haluttu nopeuttaa asioiden käsittelyä.

Kansaneläkelaitoksen selvitys valituksen käsittelystä

Selvitysten mukaan kantelija oli hakenut lapselleen Kansaneläkelaitoksen järjestämää vaikeavammaisten lääkinnällistä kuntoutusta 16.3.2007 saapuneella hakemuksella. Kansaneläkelaitoksen Vaasan toimisto oli hylännyt hakemuksen 30.5.2007 antamallaan päätöksellä. Vaasan toimisto oli hylännyt myös kantelijan hoitotukihakemuksen 29.5.2007 annetulla päätöksellä. Kantelijat olivat jättäneet kummastakin päätöksestä valituskirjelmän Kansaneläkelaitoksen Vaasan toimistoon 25.6.2007. Vaasan toimisto oli toimittanut kuntoutuspäätöstä koskevan valituskirjelmän sosiaaliturvan muutoksenhakulautakuntaan kuitenkin vasta 19.11.2008.

Pohjanmaan vakuutuspiirin selvityksen mukaan laissa säädetyn määräajan ylitys oli johtunut inhimillisestä erehdyksestä valituksien käsittelyssä. Kantelijoiden jättämä valituskirjelmä oli koskenut sekä kuntoutus- että hoitotukipäätöstä. Vaasan toimistossa oli kuitenkin jäänyt erehdyksen vuoksi huomioimatta kuntoutuspäätökseen liittyvä valitus, ja valituskirjelmä oli toimitettu vain hoitotukea koskevana valituksena laissa säädettyssä määräajassa sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalle. Vakuutuspiirin mukaan kysymyksessä oli valitettava inhimillinen erehdys valituksien käsittelyssä.

Kansaneläkelaitokselta puhelimitse saadun tiedon mukaan virhe oli huomattu sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnassa käsiteltävässä hoitotukea koskevassa valitusta, ja lautakunnasta oli ilmoitettu asiasta Kansaneläkelaitokselle. Tämän jälkeen Kansaneläkelaitos oli antanut kuntoutustukea koskevasta valituksesta 19.11.2008 postitetun lausunnon sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalle ja ilmoittanut samana päivänä valitusasian käsittelystä kantelijoille. Kansaneläkelaitoksen mukaan tapahtunutta viivästystä ei ole nimenomaisesti, esimerkiksi kirjeellä, pahoiteltu kantelijoille, mutta asiaa on ilmeisesti muuten heidän asioidessaan käsitelty.

Vakuutuspiirin selvityksen mukaan vakuutuspiirissä tullaan jatkossa tarkemmin varmistamaan tiedonkulku eri etuuksien välillä. Vakuutuspiiri katsoo myös, että heidän on paremmin ohjeistettava asiakkaita, että valitus on tehtävä etuuskohtaisesti. Selvityksensä mukaan Länsi-Suomen aluekeskus on korostanut valituksen määräaikojen noudattamisen tärkeyttä etuusvas-
taaville pidetyissä työkokouksissa. Aluekeskus on myös suorittanut tätä koskevaa valvontaa.

Selvityksessä on todettu, että Kansaneläkelaitos oli eduskunnan oikeusasiamiehen pyynnöstä toimittanut 3.2.2009 oikeusasiamiehelle selvityksen niistä toimenpiteistä, joihin Kansaneläkelaitoksessa on ryhdytty valituksen toimittamiseen liittyvien määräaikojen noudattamisen varmistamiseksi. Selvityksessä oli todettu muun muassa seuraavaa: Kansaneläkelaitoksessa on annettu asiasta yksiselitteiset ohjeet ja toimistojen etuuskesittelijöille on annettu asiasta koulutusta. Työnjohto seuraa valitusasioiden käsittelyä sähköisen asiakirjahallinnan työjonojen kautta. Vuoden 2008 alusta on otettu muutoksenhakuasioissa käyttöön prosessien hallintahanke. Valitusasioiden käsittely on toimistoissa keskitetty tietyille toimihenkilöille. Lisäksi Kansaneläkelaitoksessa on ryhdytty valmistelutyöhön, joka tähtää tietokonejärjestelmien hyödyntämiseen määräaikojen noudattamisen varmistamiseksi.

Arviointi

Edellä mainitut Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) 56 §:n 2 ja 3 momentin säännökset valituksen siirtämisestä ovat yksiselitteisiä. Kansaneläkelaitoksen on siirrettävä valitus, asiakirjat ja lausuntonsa muutoksenhakuelimelle pääsääntöisesti 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä. Määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvitaan lisäselvitystä. Muutoksenhakijalle on tällöin viipymättä ilmoitettava hankittavasta lisäselvityksestä. Valituskirjelmä on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle viimeistään 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

Valitusten siirtämistä koskevilla määräajoilla on pyritty osaltaan nopeuttamaan valitusten käsittelyä. Muutoksenhakijoiden tulee voida luottaa siihen, että Kansaneläkelaitos noudattaa laissa säädettyjä määräaikoja. Muutoksenhakijoidenkin tulee hakea muutosta saamiinsa päätöksiin laissa säädetyn määräajan kuluessa. Myöhästynyt valitus jätetään pääsääntöisesti tutkimatta.

Kansaneläkelaitoksen tulee siis noudattaa valituksen siirrolle laissa säädettyjä määräaikoja, ja saadun selvityksen perusteella Kansaneläkelaitoksessa on ryhdytty toimenpiteisiin määräaikojen noudattamisen varmistamiseksi. Tästä huolimatta muun muassa nyt kyseessä olevassa tapauksessa valituksen siirtämisessä on tapahtunut erittäin pitkä viive ja määräajan ylitys. Erityisen vakavaa on se, että asiassa on ollut kysymys kiireellisenä pidettävästä lapsen kuntoutukselta. Kantelijoiden valitus heidän lapsensa kuntoutusta koskevasta päätöksestä on jäänyt ottamatta huomioon, ja sen siirtäminen muutoksenhakuelimelle on viivästynyt toista vuotta.

Selvitysten mukaan kyseessä on ollut inhimillinen erehdys, joka on aiheutunut siitä, että kantelijoiden valituskirjelmä on koskenut kahta etuutta. Tapahtunut virhe on havaittu muutoksenhakulautakunnassa. Vakuutuspiiri on selvityksessään jopa katsonut, että muutoksenhakijoita tulisi ohjata tekemään valitukset etuuskohtaisesti.

Kantelijoiden kuntoutuspäätöstä koskevan valituksen jääminen huomioon ottamatta yli vuoden ajaksi olisi vältetty, jos kantelijoiden valituksen käsittelyssä olisi toimittu hyvän hallinnon edellyttämällä tavalla riittävän huolellisesti. Perehtymällä valituskirjelmään riittävän tarkasti olisi voitu havaita sen koskevan kahta eri päätöstä. En pidä asianmukaisena Pohjanmaan vakuutuspiirin esitystä siitä, että muutoksenhakijoita tulisi ohjata tekemään valitus etuuskohtaisesti. Nähdäkseni virheen tultua ilmi olisi ollut asianmukaista, että Kansaneläkelaitos olisi nimenomaisesti esittänyt pahoittelunsa laiminlyönnistä.

Katson Kansaneläkelaitoksen Pohjanmaan vakuutuspiirin menetelleen lainvastaisesti siinä, että se on kantelijoiden valitusta käsitellessään ylittänyt Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain 56 §:ssä säädetty määräajat, joiden kuluessa Kansaneläkelaitoksen on siirrettävä valitus muutoksenhakuelimelle. Vakuutuspiirin menettely on ollut erityisen moitittavaa, koska valituksen huolimattoman käsittelyn seurauksena laissa säädetty enintään 60 päivän määräaika on ylitetty yli vuodella.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Huomautan vastaisen varalle Kansaneläkelaitoksen Pohjanmaan vakuutuspiiriä lainvastaisesta menettelystä valituksen käsittelyssä.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen päätöksestäni Kansaneläkelaitokselle edelleen Länsi-Suomen aluekeskuksen ja Pohjanmaan vakuutuspiirin tietoon toimitettavaksi.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Irma Tolmunen

OIKEUSKANSLERINVIRASTO